

VNEUS Suomalainen Irma

19.01.2007

*Eduskunta
Suuri valiokunta
Ulkoasiainvaliokunta*

Viite

EU- ministerivaliokunta 19.1.2007

Asia

EU:n perustuslakisopimusta koskevat keskustelut Saksan puheenjohtajakaudella; Suomen kannat

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti Eduskunnan suurelle valiokunnalle ja ulkoasiainvaliokunnalle tiedoksi EU- ministerivaliokunnan 19.1.2007 pitämässä kokouksessaan hyväksymät Suomen kannat EU:n perustuslakisopimusta koskeviin keskusteluihin Saksan puheenjohtajakaudella.

EU-asioiden alivaltiosihteeri Helena Tuuri

Neuvotteleva virkamies Päivi Kaukoranta

LIITTEET 1 kpl

Asiasanat	perustuslakisopimus
Hoitaa	VNEUS
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OM, OPM, PLM, SM, TM, UM, VM, YM

EU:N PERUSTUSLAKISOPIMUSTA KOSKEVAT KESKUSTELUT SAKSAN PUHEENJOHTAJAKAUDELLA; SUOMEN KANNAT

1. Tausta: perustuslakisopimuksen käsittely Suomen puheenjohtajakaudella

Eurooppa-neuvosto päätti kesäkuussa 2006, että puheenjohtajavaltio esittää vuoden 2007 ensimmäisellä puoliskolla kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle jäsenvaltioiden yksityiskohtaiseen kuulemiseen perustuvan selvityksen. Sen tulisi sisältää tilannearvio perustuslakisopimuksesta käytävästä keskustelusta ja siinä tulisi tarkastella tulevan kehityksen vaihtoehtoja. Tämän jälkeen Eurooppa-neuvosto tarkastelee selvitystä. Tämän tarkastelun tulokset toimivat pohjana päätöksille siitä, kuinka uudistusprosessia voidaan jatkaa, ottaen huomioon, että tarvittaviin toimiin on ryhdyttävä viimeistään vuoden 2008 jälkipuoliskon aikana.

Eurooppa-neuvoston päätelmissä tarkoitettu jäsenvaltioiden kuuleminen perustuslakisopimuksen tulevaisuudesta aloitettiin Suomen puheenjohtajakaudella. Suomi esitti Eurooppa-neuvostolle suulliset johtopäätöksensä näistä keskusteluista ja välitti tiedot edelleen Saksalle otettavaksi huomioon kesällä 2007 annettavassa selvityksessä. Seuraavaa puheenjohtajamaata Saksaa informoitiin sekä keskustelujen kuluessa että niiden päätteeksi niin virkamiestasolla kuin pääministereiden välisissä keskusteluissa.

Suomen kaudella käydyissä keskusteluissa ilmeni, että perussopimusuudistusta pidetään edelleen välttämättömänä. Vuosien neuvottelujen tuloksena syntynyttä perustuslakisopimusta ei tule hylätä ja aloittaa kaikkea täysin puhtaalta pöydältä, vaan tehty työ on otettava huomioon. Enemmistö jäsenvaltioista haluaa säilyttää perustuslakisopimuksen sisällön mahdollisimman koskemattomana. Keskusteluista ilmeni kuitenkin myös se, että jäsenvaltiot eivät pidä mahdollisena kahdessa kansanäänestyksessä hylätyn sopimuksen hyväksyttämistä uudelleen sanatarkasti samansisältöisenä.

2. Perustuslakisopimuksen käsittely Saksan puheenjohtajakaudella

Saksa on ilmoittanut valmistelewansa maaliskuun huippukokouksessa Rooman sopimuksen 50-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä annettavaa julistusta sekä perustuslakisopimuksen tulevaisuutta kevään aikana pääministereiden yhteyshenkilöiden välisissä keskusteluissa sekä päämiestasolla. Pääministeri on nimennyt yhteyshenkilöiksi edustajat valtioneuvoston kansliasta ja ulkoasiainministeriöstä. Ensimmäinen konsultaatiokierros pidetään tammi-helmikuun vaihteessa, mutta sen pääaiheena on Berliinin julistus. Perustuslakisopimukseen keskittyvät kahdenväliset konsultaatiot puheenjohtajavaltion ja kunkin jäsenvaltion yhteyshenkilöiden kanssa järjestetään huhti-toukokuun vaihteessa. Kahdenvälisten konsultaatioiden jälkeen järjestetään Berliinissä mahdollisesti myös yhteyshenkilöiden yhteinen kokous. Liittokansleri Merkel käy kahdenvälisiä keskusteluja asiasta Berliinissä touko-kesäkuun vaihteessa. Eurooppa-neuvostolle 21.–22.6. tehtävät mahdolliset ehdotukset perustuslakisopimuksen tulevaisuudesta viimeistellään päämiestason kuulemisten jälkeen.

Espanjan ja Luxemburgin Eurooppa-ministerit ovat kutsuneet perustuslakisopimuksen ratifioineiden jäsenvaltioiden Eurooppa-ministerit koolle Madridiin 26.1.2007 epäviralliseen ”Perustuslakisopimuksen ystävät” -kokoukseen, jossa on tarkoitus kartoittaa tilannetta. Koolle kutsujien mukaan hankkeen perimmäisenä tarkoituksena on tukea Saksaa EU:n puheenjohtajavaltiona perustuslakiprosessin eteenpäin viemisessä. Espanjan ja Luxemburgin tarkoituksena on järjestää lisäksi Luxemburgissa helmikuussa epävirallinen jatkokokous, joka olisi avoin myös kaikille muille jäsenvaltioille.

3. Suomen kannat perustuslakisopimuksen jatkoprosessissa

Yleinen lähtökohta

Eduskunta hyväksyi perustuslakisopimuksen 5.12.2006 ja tasavallan presidentti päätti sopimuksen ratifioimisesta 8.12.2006. Ratifioimalla sopimuksen Suomi halusi välittää viestin, että se pitää perustuslakisopimusta tasapainoisena pakettina, joka muodostaa hyvän pohjan etsittäessä kaikille jäsenvaltioille hyväksyttävää ratkaisua. Suomen lähtökohtana on näin ollen jäsenvaltioiden enemmistön tavoin se, että perustuslakisopimus tulisi säilyttää jatkotyössä mahdollisimman koskemattomana. Sopimuksen osat muodostavat kokonaisuuden, jonka osana on hyväksyty myös vähemmän mieluisia ratkaisuja. Sen vuoksi sopimuksen osien erottaminen toisistaan tai joidenkin kohtien poistaminen voisi merkitä koko tekstin avaamista neuvotteluille.

Vähäiset muutokset

Mikäli muutoksia tarvitaan sopimuksen hyväksymiseksi kaikissa jäsenvaltioissa, ensisijainen ratkaisu olisi se, että sopimusta ainoastaan täydennettäisiin tarpeellisin osin sopimukseen liitettävillä julistuksilla ja/tai mahdollisilla pöytäkirjoilla. Suomen näkemyksen mukaan sopimuksen asiasisältö on merkityksellisempää kuin yksittäiset termit tai sanamuodot. Suomi suhtautuu sen vuoksi avoimesti ehdotuksiin, joissa kompromissin löytämiseksi muutettaisiin sopimuksen terminologiaa (esimerkiksi sopimuksen nimi) tai poistettaisiin unionin hymniä ja lippua koskevat määräykset tai tehtäisiin muita muutoksia, jotka eivät oleellisesti muuttaisi sopimuksen asiasisältöä. Nämä ratkaisut eivät kuitenkaan näyttäisi kaikkien jäsenvaltioiden kannalta riittävältä toimenpiteeltä.

Sopimuksen sisällön oleellinen muuttaminen tai karsiminen

Suomi ei kannata sopimuksen sisällöllistä muuttamista. Tämä saattaisi johtaa pitkiin uusiin neuvotteluihin. Erityisesti Suomi vastustaa sopimuksen institutionaalisia määräyksiä koskevan paketin avaamista, joka voisi merkitä koko sopimuksen purkautumista. Institutionaalista pakettia ei tule avata uudelleen neuvotteluille miltään osin. Kyseessä on poliittisesti erittäin herkkä kompromissi, joka syntyi pitkien neuvotteluiden jälkeen. Mikäli paketti avattaisiin, jäsenmaat hyvin todennäköisesti palaisivat HVK:ssa esittämiinsä alkuperäisiin kantoihin, mikä merkitsisi toisilleen vastakkaisia muutosvaatimuksia. Sellaisessa tilanteessa Suomen lähtökohtana olisivat edellisessä HVK:ssa esitetyt tavoitteet mm. komission kokoonpanon ja määränemmistön määritelmän suhteen. Suomi hyväksyi perustuslakisopimuksen institutionaalisen paketin kompromissina osana laajempaa kokonaisratkaisua ja se täyttää ehdottomat vähimmäisvaatimukset.

Suomi ei kannata julkisuudessa esitettyjä ajatuksia lähinnä institutionaaliset määräykset sisältävästä ns. minisopimuksesta. Suomi pitää tärkeänä, että uusi sopimus sisältää myös politiikkasektoreita koskevat sopimuksen III osan keskeiset uudistukset. Suomi tulee keskusteluissa korostamaan

erityisesti tarvetta säilyttää määränemistöpäätöksenteon lisäämistä koskevat uudet määräykset. Keskusteluissa tulee mm. ottaa huomioon joulukuun 2006 Eurooppa-neuvoston sitoutuminen siihen, että tarve uudistaa oikeus- ja sisäasioiden päätöksentekoa otetaan huomioon tulevassa sopimusuudistuksessa.

Perustuslakisopimuksen rakenteen muuttaminen

Suomi pitää ensisijaisena ratkaisuna sitä, että perustuslakisopimus säilytettäisiin myös rakenteellisesti koskemattomana. Sopimuksen rakenne on merkityksellinen, koska sopimusuudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli sopimuksen selkeyttäminen. Perustuslakisopimuksen voidaan katsoa merkitsevän unionin perussopimuksen selkeyttämistä, koska se kumoaisi nykyiset erilliset perussopimukset muutoksineen. Suomi pitää perussopimusten kodifiointia siitä syystä tärkeänä ja katsoo yhden yhtenäisen perussopimuksen olevan edelleen ensisijainen tavoite. Suomi on kuitenkin valmis harkitsemaan sopimuksen rakenteen uudistamista, jos se on välttämätöntä kaikkien jäsenvaltioiden ratifioitavissa olevan sopimuksen aikaansaamiseksi.

Keskusteluissa on nostettu esille myös vaiheittainen lähestymistapa, jossa osa sopimuksen määräyksistä, esimerkiksi pääosin institutionaalisista määräyksistä muodostuva kokonaisuus, toteutettaisiin osauudistuksella ja muut määräykset pyrittäisiin toteuttamaan myöhemmin. Suomi ei kannata vaiheittaista lähestymistapaa, koska se rikkoo sopimuksen tasapainon, eikä muiden osuuksien toteutumisesta myöhemmin olisi varmuutta. Lisäksi unionin uskottavuus ja toiminta kärsisi jatkuvasti käynnissä olevista uudistusprosesseista.

Perustuslakisopimus merkitsee unionin perusoikeuslottuvuuden tuntuva vahvistamista luomalla oikeusperusta unionin liittymiselle Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja saattamalla perusoikeuskirja oikeudellisesti sitovaksi perussopimusten tasolla. Tästä Suomelle tärkeästä tavoitteesta ei tulisi luopua.

Jatkotyön aikataulu ja menettelytavat

Suomi pitää ”Perustuslain ystävät” -ryhmän lähtökohtia kannatettavina. Tarkoituksena on, että Suomi osallistuu Madridissa järjestettävään kokoukseen. Luxemburgissa pidettävään kokoukseen palataan, kun Madridin kokouksen tulokset ovat selvillä. Suomen tavoitteena on pyrkiä välttämään jakolinjojen syventämistä ratifioineiden ja ratifioimatta jättäneiden jäsenvaltioiden välillä.

Saksan ehdotus työn viemisestä eteenpäin kevään aikana on kannatettava ja jatkaa johdonmukaisesti Suomen puheenjohtajakaudella käynnistettyä konsultaatioprosessia. Suomi osallistuu Saksan ehdottamiin konsultaatioihin ja muihin kokouksiin. Kantojen kartoittaminen kahdenvälisesti on edelleen tarpeen. Koska työ on nyt edennyt etenemistä koskevien päätösten valmisteluun, Suomi pitää hyvin myönteisenä ja tärkeänä sitä, että Saksan suunnitelmiin sisältyy myös asian valmistelua yhteisesti jäsenvaltioiden kesken ja kaikkien jäsenmaiden riittävää informointia keskusteluiden etenemisestä.

Suomi pitää toivottavana, että kesäkuun Eurooppa-neuvostossa voitaisiin päättää suuntaviivoista, joilla perustuslakisopimus tai sitä vastaava sopimus voitaisiin saada mahdollisimman pian voimaan. Yhteisymmärrys uudesta perussopimuksesta olisi hyvä saavuttaa ennen Euroopan parlamentin vaaleja ja uuden komission valintaa vuonna 2009. Jos uudistusta lykätään liian pitkälle, Suomen puheenjohtajakaudella herännyt momentum saattaa hävitä.

Jos perustuslakisopimuksen muuttaminen on välttämätöntä, pitäisi Suomi parhaana sitä, että muutoksista sovitaan lyhyessä hallitustenvälisessä konferenssissa, jolla on selkeä, rajattu mandaatti.

4. Berliinin julistus

Eurooppa-neuvosto kehotti kesäkuussa 2006 EU:n johtajia antamaan 25.3.2007 Berliinissä poliittisen julkilausuman, jossa määritellään Euroopan arvot ja tavoitteet ja vahvistetaan heidän yhteinen sitoumuksensa niiden toteuttamiseksi Rooman sopimusten 50-vuotisjuhlan kunniaksi. Suomen näkemyksen mukaan poliittisen julistuksen tulee olla lyhyt ja luonteeltaan yleinen. Julistuksessa ei tule käsitellä unionin institutionaalisia kysymyksiä eikä ennakoida perustuslakisopimusta koskevia ratkaisuja.